

Дайнеко Поліна Михайлівна
аспірант Херсонського
державного університету

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТЕПОВИХ АГРОЛАНДШАФТІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Земельні ресурси та сприятливі кліматичні умови України зумовлюють високий потенціал сільськогосподарського виробництва, однак надмірна розораність угідь призвела до порушення науково-обґрунтованого співвідношення ріллі і природних фітоценозів, що створило прецедент зростання енергоспоживання, зниження родючості ґрунтів, неконтрольованого розвитку ерозійних процесів та дестабілізацію екологічної рівноваги навколишнього середовища [4].

Так, при загальній площі Херсонської області 2846,1 тис. га, в її складі сільськогосподарські угіддя становлять 1970,0 тис. га (69,2%), де рілля займає 1777,9 тис. га (62,5%), а багаторічні насадження розташовані на площі близько 25,9 тис. га (0,91%). Найкращими ґрунтами за рівнем зволоження та високим рівнем потужності гумусового профілю в області є чорноземи звичайні, які становлять 3,7%, та чорноземи південні - 42% від загального земельного фонду [1].

Проте, не зважаючи на високий потенціал природних умов і ресурсів області, стан агроландшафтів знаходиться в кризовому стані. Більша частина степу розорана та використовуються для вирощування однорічних рослин, що лише послаблює стійкість агропромислових степових ландшафтів до негативних наслідків (рис. 1).

Багаторічні трави та трав'янисті екосистеми є природним захисним покривом степових ландшафтів. Наслідком досліджень наукових установ НААН та іноземних учених є висновки про те, що найефективніше використання земель можливо за умови періодичного залуження їх

багаторічними травами, адже природоохоронна роль сінокосів і пасовищ є великою і багатогранною [2].

Забезпечити стабільність сільськогосподарського виробництва, захист від посух, ерозії, збільшити родючість ґрунтів в повній мірі можливо лише за умови переходу до раціонального природокористування. Організація раціонального управління землекористуванням та охорона навколишнього середовища має бути невід’ємною складовою сучасного сільського господарства у шляху до забезпечення продуктивного довголіття степових екосистем та агроландшафтів.

Основним правилом збалансованої взаємодії людини та природи є збереження степових екосистем, цінних сільськогосподарських земель та їх продуктивності, що можливо лише за умови створення сприятливих умов функціонування даних агроландшафтів, активної життєдіяльності основних ґрунтоутворювачів-мікроорганізмів та багаторічних рослин.

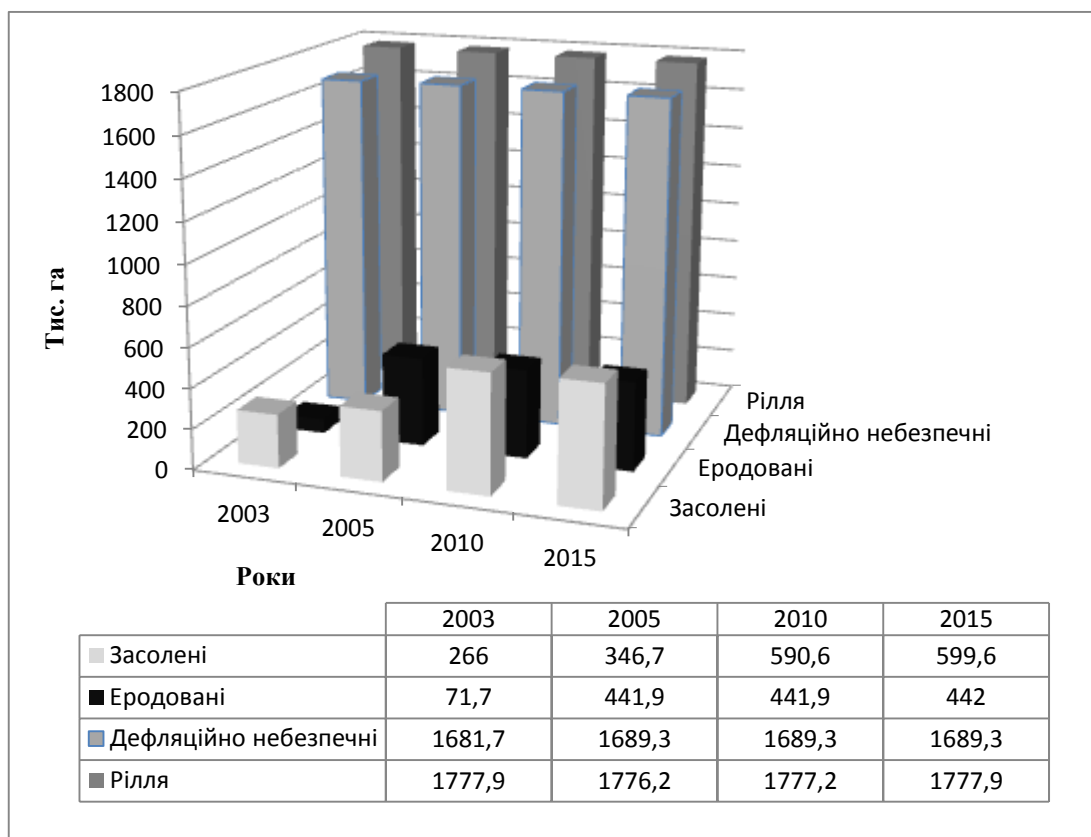


Рис. 1. Площа ріллі і деградованих земель Херсонської області

Джерело: дані [3]

Каталізатором екологічної реабілітації та адаптивної інтенсифікації агроєкосистем і агроландшафтів Херсонської області може виступати наступні рекомендації:

- раціональне розміщення культур на території землекористування для подальшої реалізації адаптованого потенціалу видів та сортів;
- використання в землеробстві безвідходних технологій по використанню органічної речовини для відтворення бездефіцитного балансу речовини та енергії ґрунту;
- розумне використання матеріально-технічних ресурсів, що впливають на інтенсифікацію біологічних процесів (мінеральні добрива, біопрепарати, меліоранти, засоби захисту рослин та ін.);
- створення та використання сортів, особливо бобових культур, адаптованих до зональних ґрунто-кліматичних умов.

Бібліографічний список

1. Демьохін В.А. Ґрунтові ресурси Херсонської області, їхня продуктивність та раціональне використання / В.А. Демьохін, В.Г. Пелих, М.І. Полупан, В.А. Величко, В.Б. Соловей. – К.:Колоб'іг, 2007. – 132 с.
2. Дідур І. Екологічний вплив багаторічних трав на зміну структури ґрунти [Текст] / І. Дідур, О. Ткачук // Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль, 2016. – С. 263-265.
3. Екологічний паспорт Херсонської області [Електронний ресурс] // Міністерство екології та природних ресурсів України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.menr.gov.ua/docs/protection1/khersonska/Hersonska_Ekopasport_2015.pdf
4. Зубець М.В. Ерозія: стан та шляхи розв'язання проблеми. / М.В. Зубець, С.А. Балюк, Д.О. Тимченко. // Вісник аграрної науки. – 2008. - № 3. – С. 8-12.

Дайнеко П.М. Проблеми та перспективи екологічної реабілітації степових агроландшафтів Херсонської області / П.М. Дайнеко// Функціонування АПК на засадах раціонального природокористування : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 26 трав. 2017). – Полтава : ПДАА, 2017. – С. 20-22